

SOSIAALITAITO

SOCIALKOMPETENS

**VUONNA 2009 SYNTYNEIDEN
HYVINVOINTISELVITYS**

Sosiaalitaito – Socialkompetens

Työpapereita: Emilia Leinonen, Satu Männistö,
Merja Salmi

Elokuu 2014

SOSIAALITALO OY

Sisällys

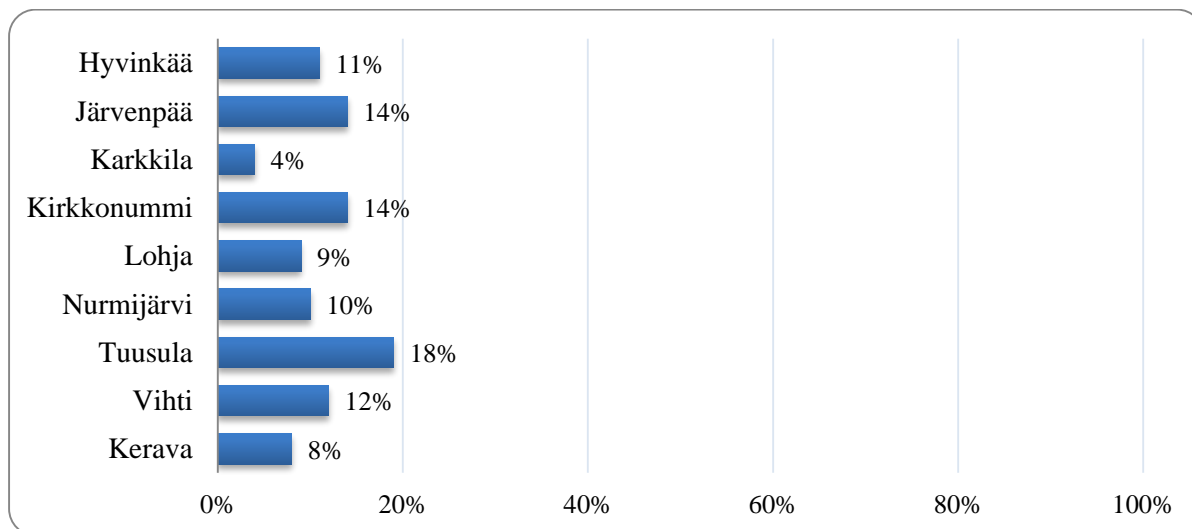
1. JOHDANTO	2
2. PÄIVÄHOITO	4
3. KOTIIN LIITTYVÄT ASIAT	10
4. YHTEENVETO	13

1. JOHDANTO

Tässä raportissa esitellään helmikuussa 2014 toteutetun vuonna 2009 syntyneiden lasten hyvinvointiselvityksen tulokset. Selvityksessä kartoitettiin lasten kokemuksia heidän omasta elämästään kotona ja päivähoitossa. Vastaajina oli 357 vuonna 2009 syntyntä lasta. Haastatelluista lapsista 89 prosenttia oli 4-vuotiaita ja 11 prosenttia 5-vuotiaita. Lapsista 53 prosenttia oli tyttöjä ja 47 prosenttia poikia.

Selvitys toteutettiin yhdeksässä Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnassa. Vastaajamäärät kunnittain olivat: Hyvinkää 39, Järvenpää 49, Karkkila 13, Kerava 29, Kirkkonummi 50, Lohja 31, Nurmijärvi 36, Tuusula 66 ja Vihti 44.

Taulukko 1. Selvitykseen osallistuneet kunnat ja vastausmäärät prosentteina

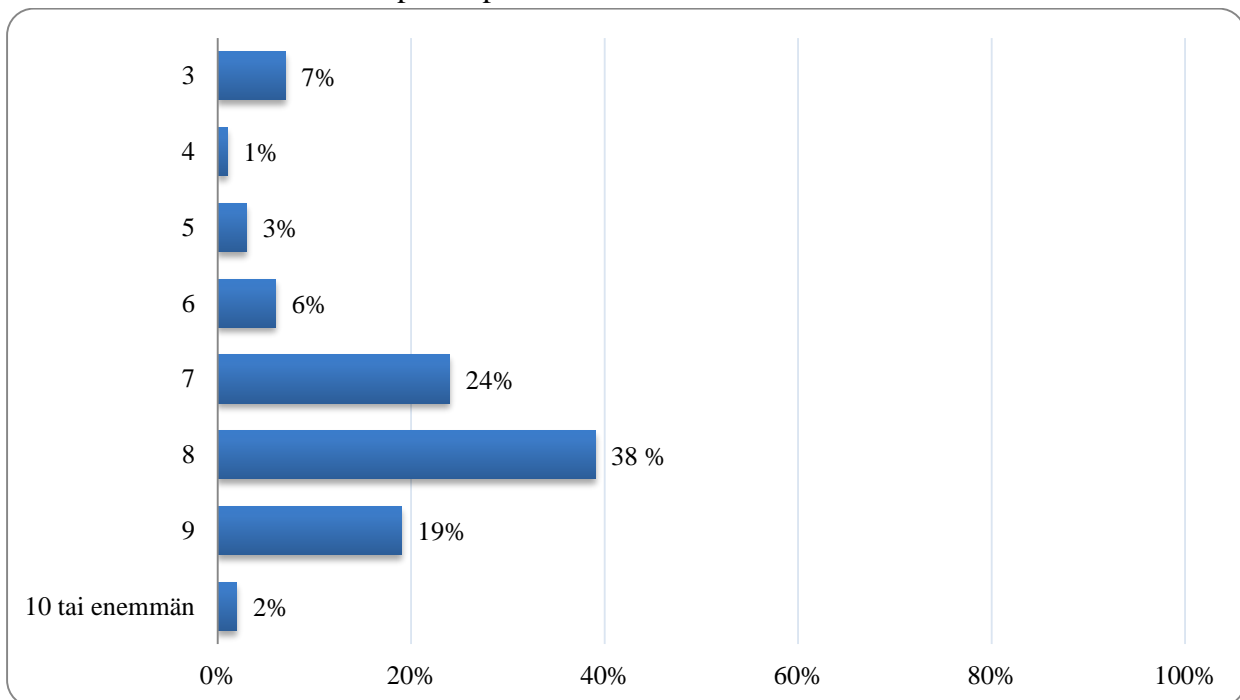
Lasten kokemukset koottiin lapsen ja vanhemman välisellä strukturoidulla keskustelulla. Tarkoituksena oli saada kuuluviin lasten oma ääni mahdollisimman hyvin. Keskustelun jälkeen lapsen vanhempi tallensi lapsen vastauksen sähköiseen lomakkeeseen. Selvityksen toteuttivat kunnat yhteistyössä sosiaalialan osaamiskeskus Sosiaalitaidon kanssa. Samanlainen selvitys on toteutettu aiemmin vuonna 2012. Tässä raportissa vuoden 2014 tuloksia verrataan edelliseen selvitykseen. Vuoden 2012 selvityksessä vastaajia oli 615.

Selvitykseen vastanneista lapsista 85 prosenttia päivähoitopaikka oli päiväkotia, 7 prosenttia perhepäivähoitoa, 2 prosenttia avoin varhaiskasvatus ja 1 prosenttia ryhmäperhepäivähoitoa. Viisi prosenttia oli valinnut vaihtoehdon ”muu hoitopaikka”, joka yleisimmin oli päiväkerho. Lasten hoitopäivien pituus oli keskimäärin hieman yli 7 tuntia. 74 prosenttia lapsista on kuukaudessa keskimäärin hoidossa yli 15 päivää.

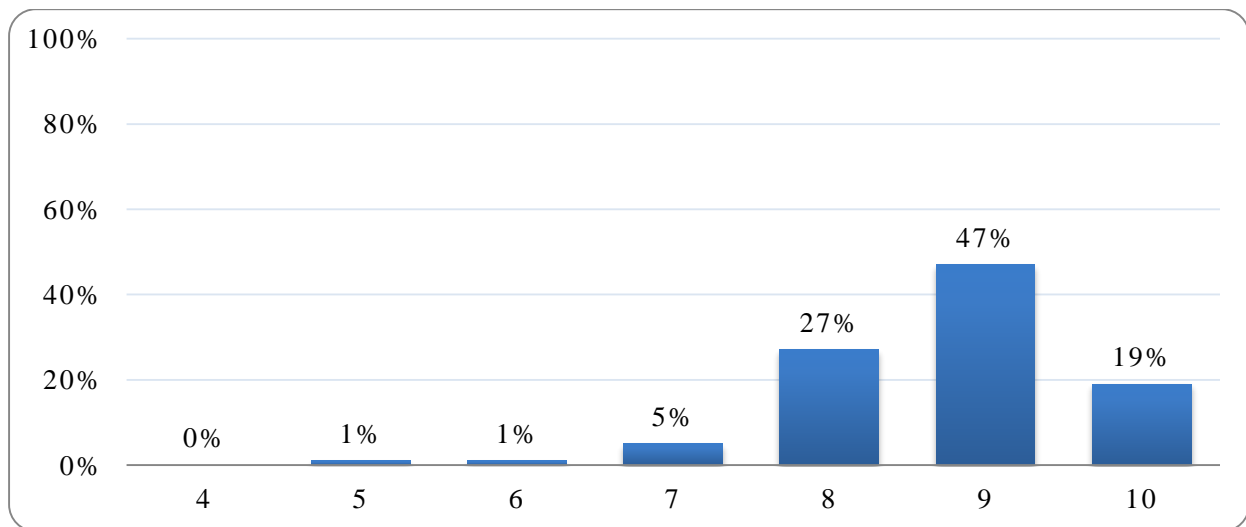
Vanhempien antamat taustatiedot

Vanhemmilta kysytyjen taustatietojen mukaan selvitykseen osallistuneet lapset nukkuvat yössä keskimäärin 10 tuntia. Televisiota lapset katsovat keskimäärin hieman yli tunnin päivässä. Lapset pelaavat tai tekevät muuta pelikoneella, tablet-tietokoneella, älypuhelimella tai tietokoneella vanhempien vastausten perusteella vielä hyvin vähän, keskimäärin 15 minuuttia päivässä. Lähes puolet lapsista ei pelaa lainkaan. Kuitenkin lapsista 17 prosenttia viettää näiden laitteiden parissa keskimäärin tunnin tai enemmän päivässä. Vuonna 2009 syntyneet liikkuvat päivähoiton ulkopuolella päivässä keskimäärin tunnin ja 15 minuuttia. Liikunnan ja ulkoilun määrä vaihtelee paljon sään ja vuodenajan mukaan. Yhteinen ilta-ateria syödään päivittäin 62 prosentissa perheistä. Lasten vanhemmat arvioivat päivähoiton hyvin turvalliseksi (ka 8,8). Kaksi kolmesta vanhemmasta antoi päivähoiton turvallisuudelle arvosanan 9 tai 10.

Taulukko 2. Montako tuntia lapsi on päivittäin keskimäärin hoidossa?

Taulukko 3. Kuinka lapsesi turvallisuuteen on kiinnitetty huomiota päivähoitossa (kouluarvosana 4-10)?

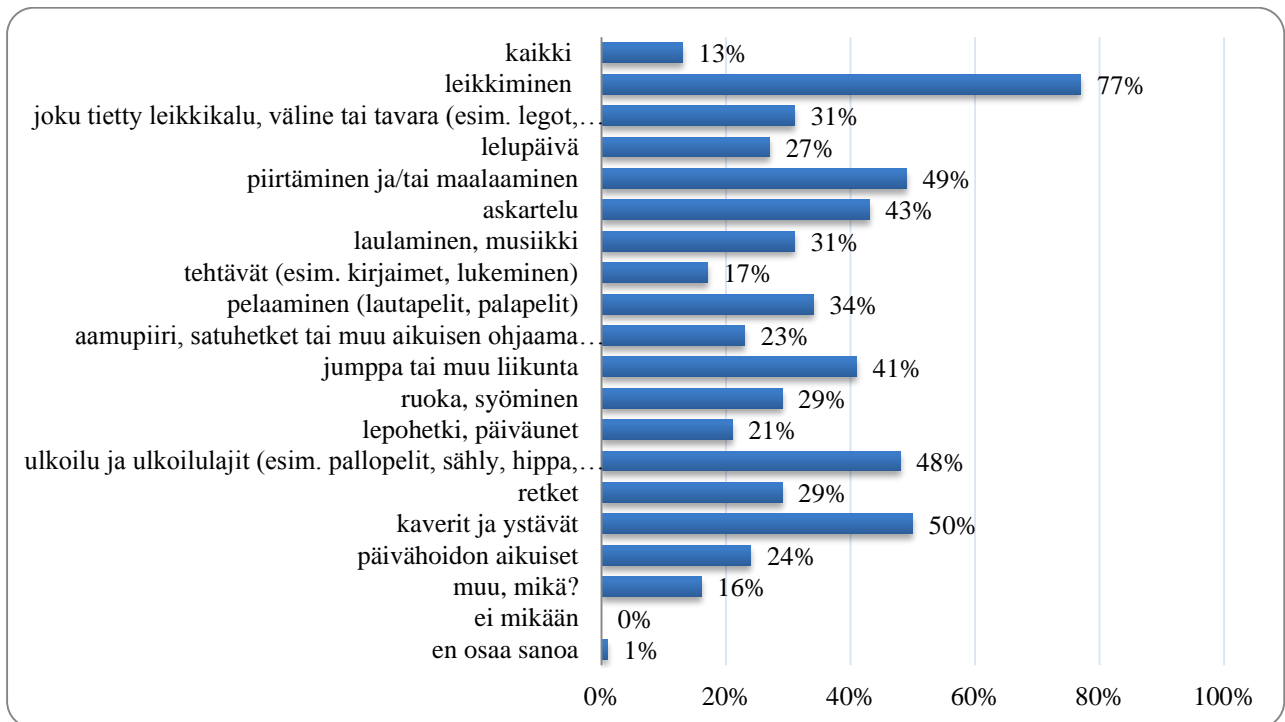

2. PÄIVÄHOITO

Lasten suhtautuminen päivähoitoon on vastausten perusteella hyvin myönteistä. Lapsista 46 prosentin mielestä päiväkodissa tehdään aina mieluisia asioita ja 52 prosentin mielestä mieluisia asioita tehdään joskus. Kaksi prosenttia lapsista ilmoitti, että päivähoitossa ei koskaan tehdä asioita, joista lapsi pitää. Lasten tyytyväisyys päivähoitossa tehtäviä asioita kohtaan on vuoden 2012 selvitykseen verrattuna samankaltainen.

Lapset kertoivat mukavista asioista päiväkodissa. Lapset antoivat kysymykseen useita vastauksia. Päiväkodissa ylivoimaisesti mukavin asia on lasten mielestä edelleen leikkiminen, jonka mainitsi vastauksissaan 77 prosenttia vastaajista. Muita mieluisia päiväkodin asioita, jotka yli 40 prosenttia lapsista toi vastauksissaan esiin, olivat kaverit ja ystävät, piirtäminen ja/tai maalaaminen, ulkoilu ja ulkolajit, askartelu sekä jumppa tai muu liikunta.

Taulukko 4. Mitkä asiat päivähoitossa ovat mukavia?

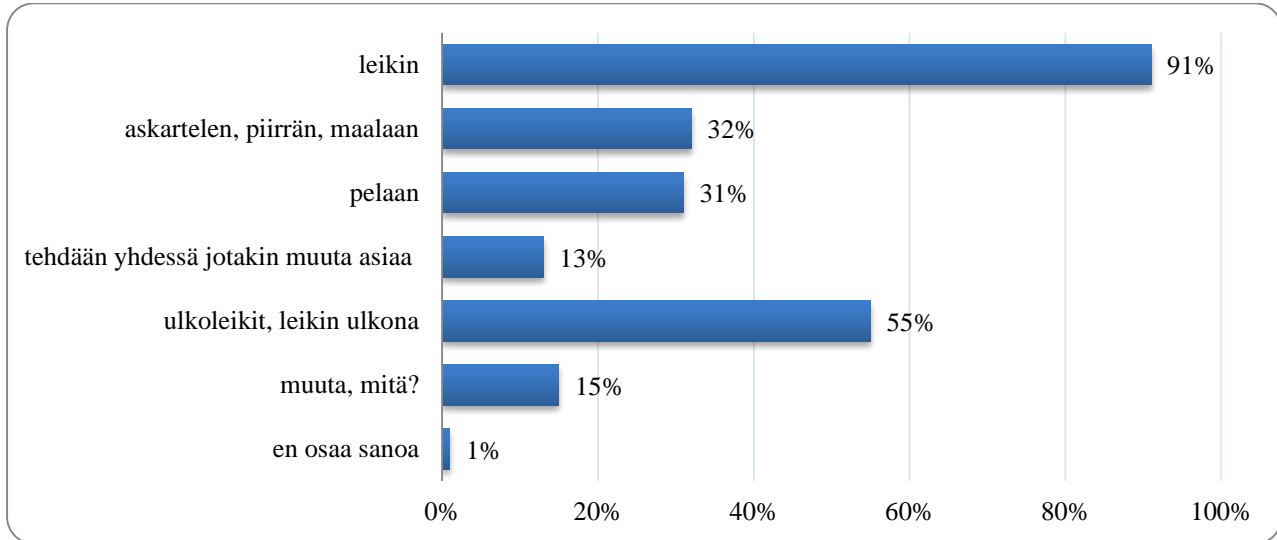
Ikävimmiksi asioiksi päiväkodissa lapset nimesivät lyömisen/toisen satuttamisen (28 % vastaajista), äidin tai isän ikävöinnin (24 %), kiusaamisen (23 %), leikin ulkopuolelle jäämisen (22 %), nukkumisen/lepohetken (20 %). Myös ikävinä pidetyt asiat ovat pysyneet vuoden 2012 selvitykseen verrattuna hyvin samankaltaisina.

Taulukko 5. Mitkä asiat ovat ikäviä päivähoitossa?

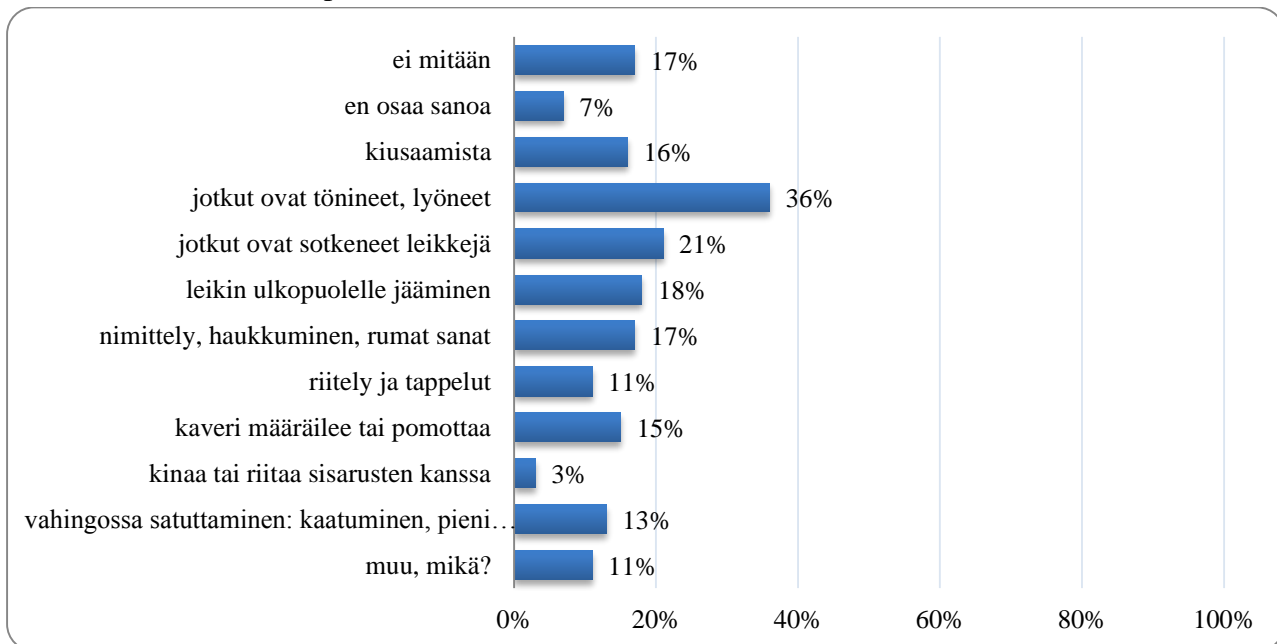
Lapsista 7 prosenttia kertoi, ettei koskaan saa mielestään leikkiä päiväkodissa tarpeeksi. Toisaalta 63 prosentin mielestä leikkiä saa aina tarpeeksi. Lapsista 81 prosenttia ilmoitti, että heillä on aina kavereita päivähoitossa. Vain yksi vastaaja totesi, että päiväkodissa kavereita ei ole koskaan. Päivähoitossa lapset mielellään leikkivät sisällä tai ulkona kavereiden kanssa.

Taulukko 6. Mitä on kiva tehdä kavereiden kanssa päivähoitossa?

Yleisimmäksi ikäväksi asiaksi lapset nimesivät sen, että jotkut ovat tönineet tai lyöneet (36 % vastaajista). Myös muut ikäväksi koetut asiat kavereiden kanssa liittyvät jonkinasteiseen kiusaamiseen. Useissa vastauksissa mainittiin leikkien sotkeminen, leikin ulkopuolelle jääminen, nimittely, haukkuminen tai rumat sanat, kaveri määräälee tai pomottaa.

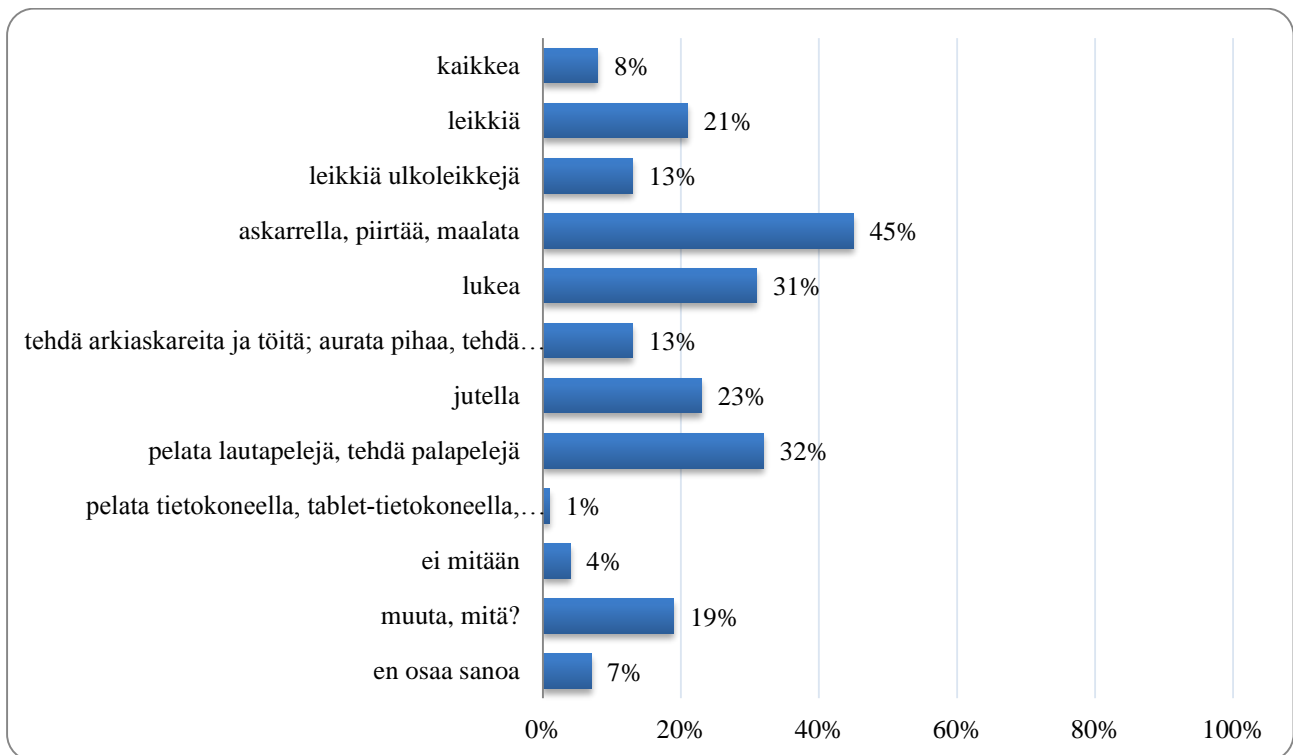
Taulukko 7. Ikävät asiat päivähoitossa

Yleisesti ottaen lapset kertoivat, että päiväkodin aikuiset kuuntelevat heitä kun heillä on asiaa (aina 64 % vastaajista, joskus 32 % vastaajista). Pieni osa lapsista (5 %) kuitenkin kokee, että päiväkodin aikuiset eivät kuuntele heitä koskaan, kun heillä on asiaa. Muutosta ei ole tapahtunut vuoden 2012 selvitykseen verrattuna.

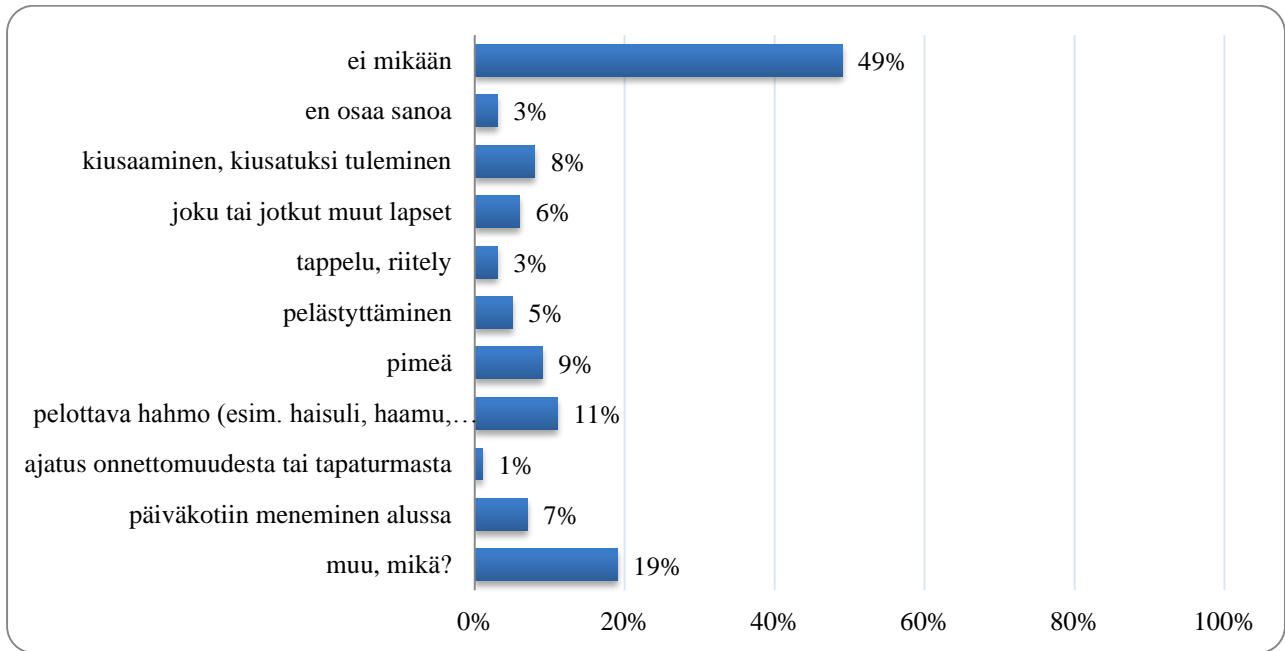
Aikuisten kanssa mielisestä tekemisestä kysyttäessä lapset mainitsivat useimmiten askartelun, piirtämisen ja maalaamisen (45 %), lautapeliä ja palapeliä (32 %) ja lukemista (31 %). Vastaukset olivat myös vuoden 2012 selvityksessä hyvin samankaltaisia.

Taulukko 8. Mitä on kiva tehdä aikuisen kanssa päivähoitossa?

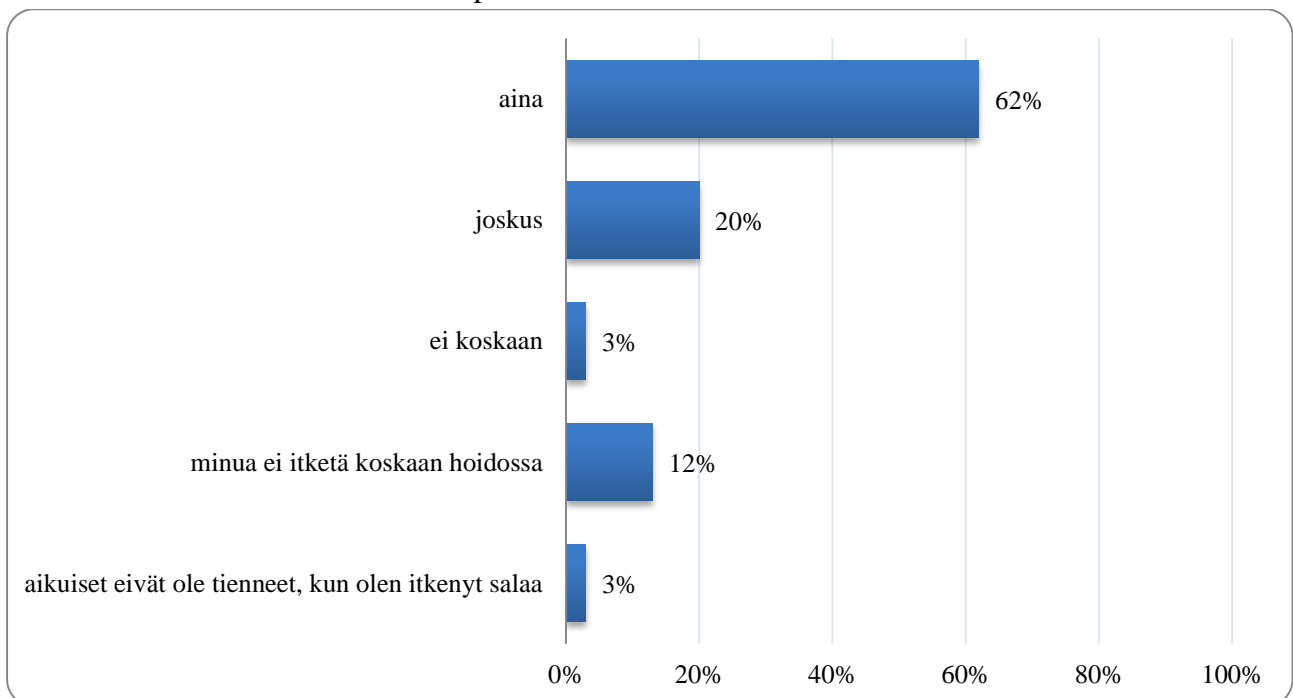
Päivähoitossa pelottaa jokin asia 35 prosenttia lapsista. Pelon kokemusten määrä on hieman lisääntynyt vuoden 2012 selvitykseen verrattuna, jolloin 32 prosenttia lapsista ilmoitti pelkäävänsä jotain asiaa päivähoitossa. Pelon aiheissa on suurta vaihtelua. Yleisin asia, joka pelottaa on jokin pelottava hahmo (esimerkiksi Haisuli, haamu, kummitus), ääni tai tapahtuma (11 % vastaajista). Myös pimeä (9 %), kiusatuksi tuleminen tai kiusaaminen (8 %), päiväkotiin meneminen alussa (7 %) ja jotkut toiset lapset (6 %) toistuivat vastauksissa.

Taulukko 9. Pelottavat asiat päivähoitossa

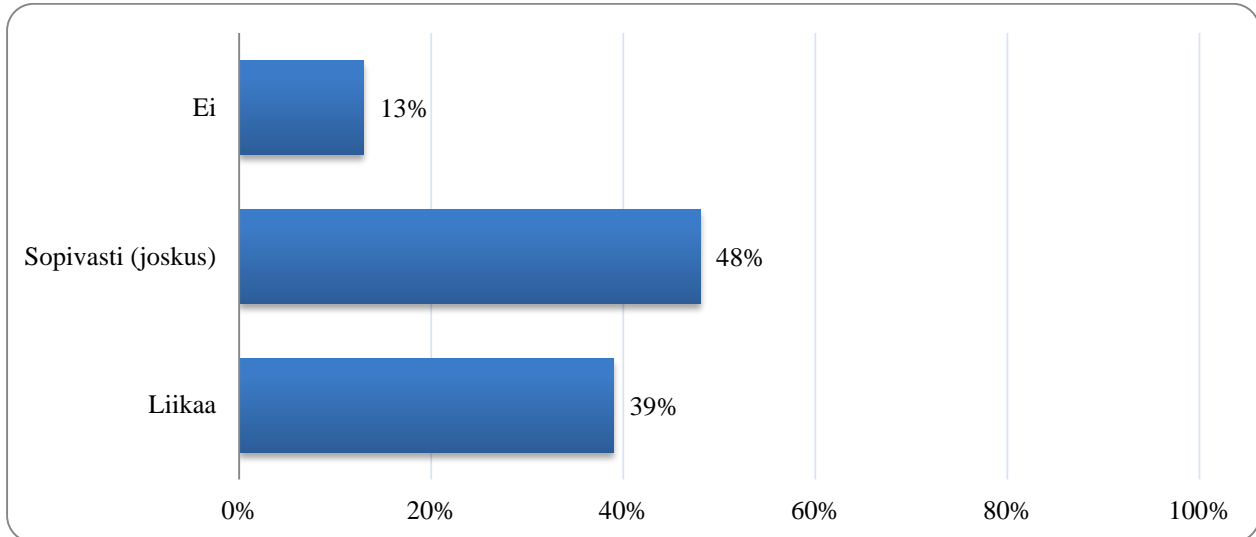
Lapsista 62 prosenttia sanoi, että päivähoitossa aikuinen lohduttaa aina, kun itkettää tai on paha mieli. 20 prosenttia sanoi, että aikuinen lohduttaa joskus. 12 prosenttia lapsista ilmoitti, ettei heitä itketä päiväkodissa koskaan. Kuitenkin 3 prosenttia lapsista on sitä mieltä, että aikuinen ei lohduta heitä koskaan. Kuitenkin 3 prosentin mukaan aikuiset eivät ole tienneet pahasta mielestä lapsen itkiessä salaa. Vastaukset ovat hyvin samankaltaisia vuoden 2012 selvitykseen verrattuna.

Taulukko 10. Lohduttaako aikuinen päivähoitossa?

Lapsista 39 prosentin mukaan päivähoitoryhmässä on liikaa meteliä. Metelin häiritsevyyden kokemus on lisääntynyt. Vielä vuonna 2012 vain 30 prosenttia lapsista ilmoitti, että päivähoitoryhmässä on liikaa meteliä.

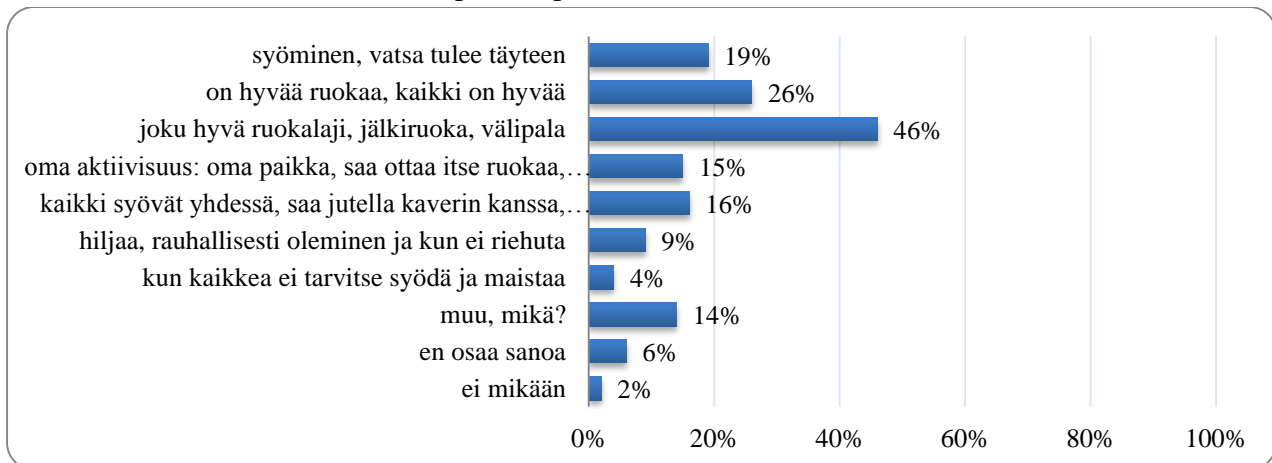
Taulukko 11. Onko päivähoitoryhmässäsi meteliä?

Kysymykseen siitä, ”mihin paikkaan menet, kun haluat olla rauhassa tai yksikseen päivähoitossa”, lapset vastasivat useimmiten ”menen rauhalliseen paikkaan” (23 %) tai ”johonkin tiettyyn huoneeseen, esimerkiksi eteiseen jne.” (16 %). Lapsista 17 prosenttia ei halua olla hoidossa yksin. Seitsemän prosentin mukaan hoidossa ei ole sellaista paikkaa, jossa voi olla rauhassa tai yksikseen.

Lasten mukaan päivähoitossa ruokailussa on parasta jokin hyvä ruokalaji, jälkiruoka tai välipala. Ruokailussa kaikki on hyvää 26 % mukaan. Ruokailuun liitettyjä mieluisia asioita olivat myös syöminen, vatsa tulee täyteen (19 %), oma aktiivisuus: oma paikka, saa ottaa itse ruokaa, saa syödä haarakalla ja veitsellä, ruoka-apulaisena oleminen jne. (15 %), kaikki syövät yhdessä, saa jutella kaverin kanssa, nauraminen jne. (16 %). Päiväkodissa ruokailussa epämieluisinta lapsille on useimmiten jokin tietty ruokalaji (28 %), paha tai kylmä ruoka (21 %), liika meteli (14 %) ja häirityksi tuleminen (14 %).

Taulukko 12. Mikä ruokailussa on parasta päiväkodissa?

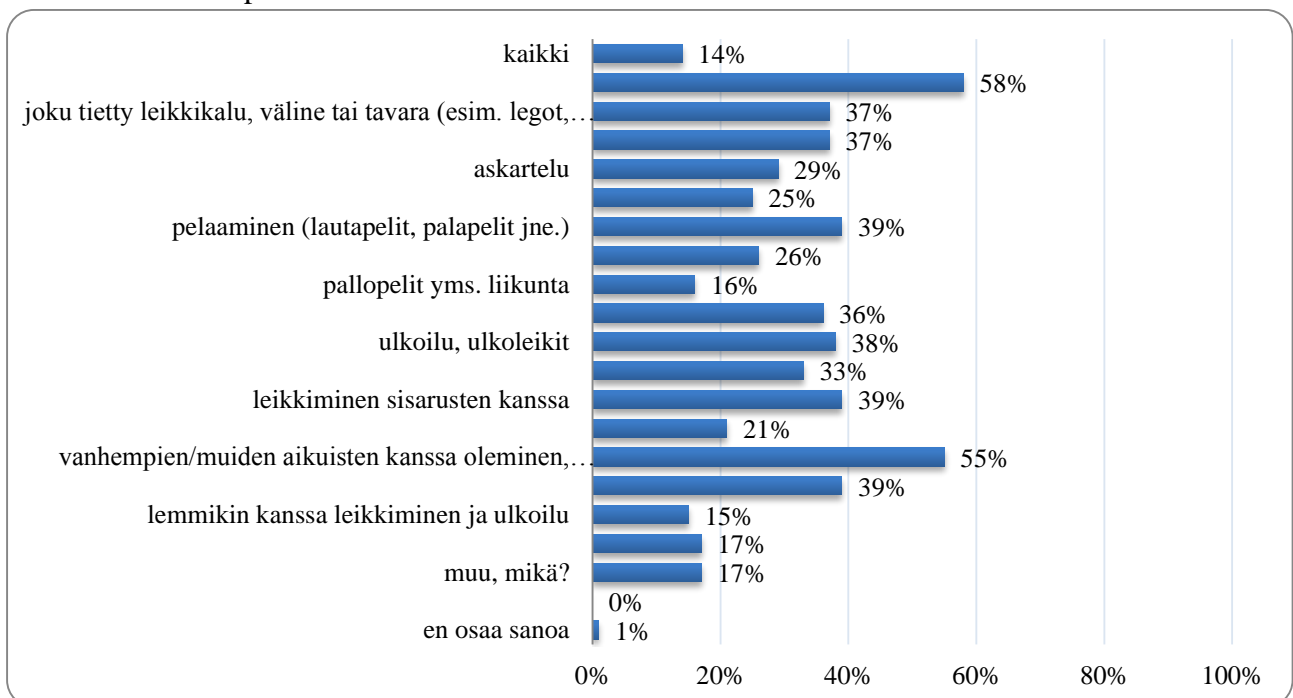
Taulukko 13. Mistä et pidä ruokailussa päiväkodissa?

3. KOTIIN LIITTYVÄT ASIAT

Lapsilta kysyttiin myös kotiin liittyvistä asioista. Lapset saivat antaa kysymyksiin useampia vastauksia. Lapsien mielestä kotona on mukavaa leikkiä (58 prosenttia vastaajista) ja olla vanhempien tai muiden läheisten aikuista kanssa (55 prosenttia vastaajista). Kotona lapset pitävät lisäksi pelaamisesta, piirtämisestä, ulkoleikeistä, sisarusten kanssa leikkimisestä ja kotitöiden tekemisestä, kuten leipomisesta. Kotiin liittyvien asioiden vastaukset ovat kaikin puolin hyvin samansuuntaisia kuin vuoden 2012 selvityksessä.

Taulukko 14. Lempiasiat kotona

Suurimmalla osalla lapsista on vähintään joskus kavereita kotona (95 %). Kavereiden kanssa leikitään yleensä jotain tiettyä leikkiä (83 %) tai jotain ulkoleikkiä (53 %). Lapset myös askartelevat, pelaavat lauta- ja konsolipelejä sekä katselevat televisiota. Viidellä prosentilla ei ole kavereita koskaan kotona.

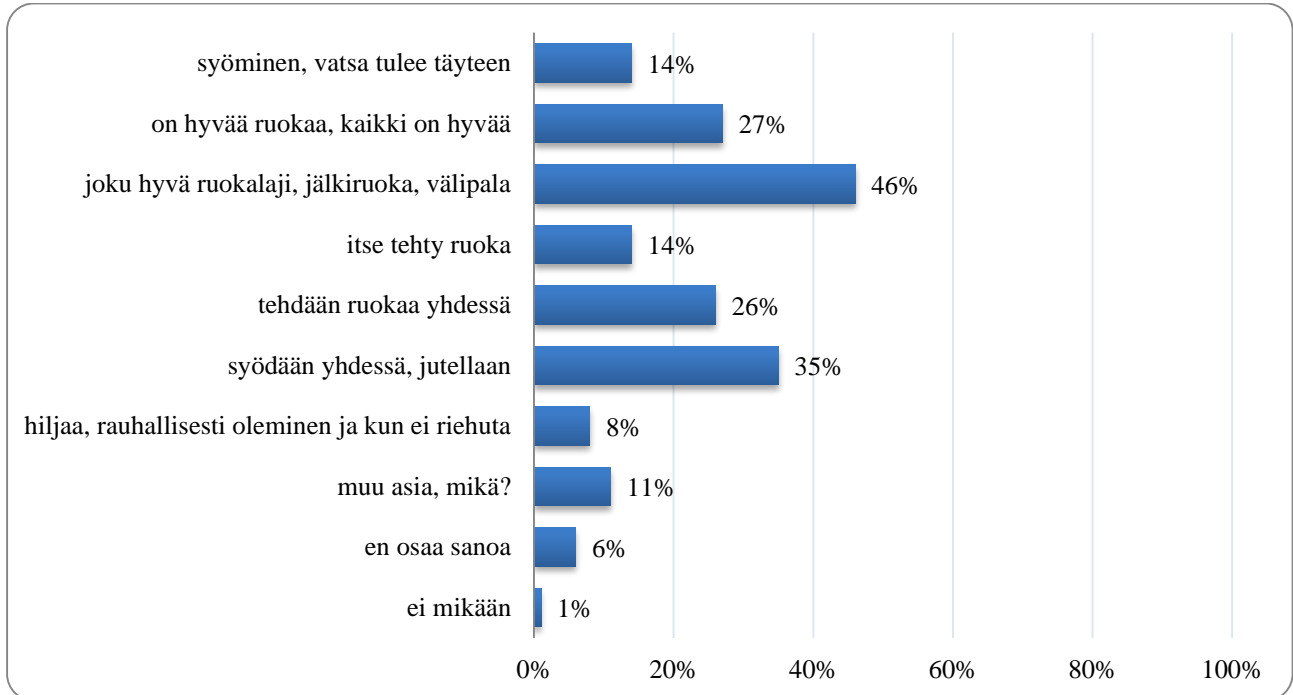
Isän ja/tai äidin kanssa halutaan tehdä kaikenlaisia asioita leikkimisestä (54 %) kotiaskareisiin (36 %) ja ulkoiluun (44 %). Myös perheen kanssa matkalle lähteminen tuntuisi lapsista kivalta asialta. Ylipäätään lapset haluavat olla vanhempiensa kanssa ja tehdä kaikenlaisia asioita heidän kanssaan. Lapset tulevat hyvälle mielelle perheen kanssa olemisesta (36 %) sekä myös monista muista eri asioista, kuten ulkoilusta, kavereista ja pelaamisesta. Tärkeimpinä asioina pidettiin kuitenkin rakkautta ja syllissä olemista (54 %), leikkimistä (45 %) ja hassuttelua (47 %).

Taulukko 15. Mistä asioista lapsi tulee hyvälle mielelle?

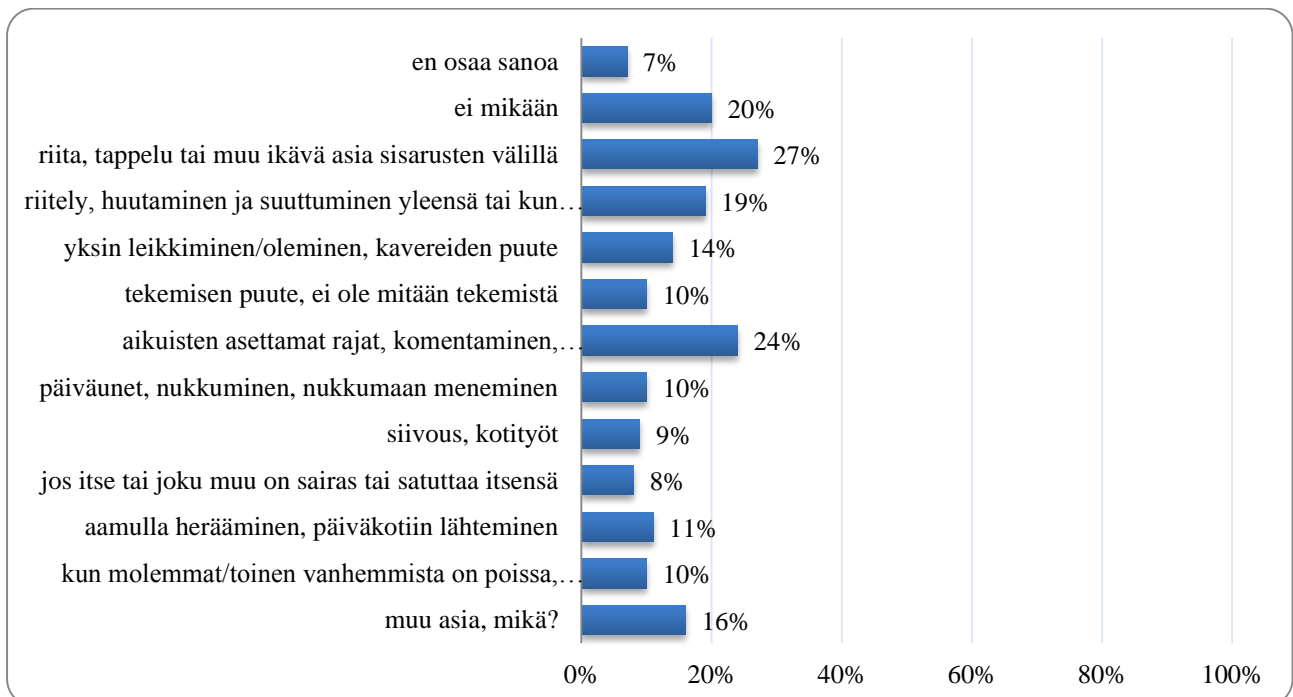
Ruokailussa parasta kotona on jokin hyvä ruokalaji, jälkiruoka tai välipala. Myös ruoan tekeminen ja syöminen yhdessä perheen kanssa on lapsista mukavaa. Lapset pitävät myös yhdessä jutustelusta. Ikävintä ruokailussa taas ovat pahat ruoat, vanhempien kurinpito ja meteli.

Taulukko 16. Mikä on ruokailussa parasta kotona?

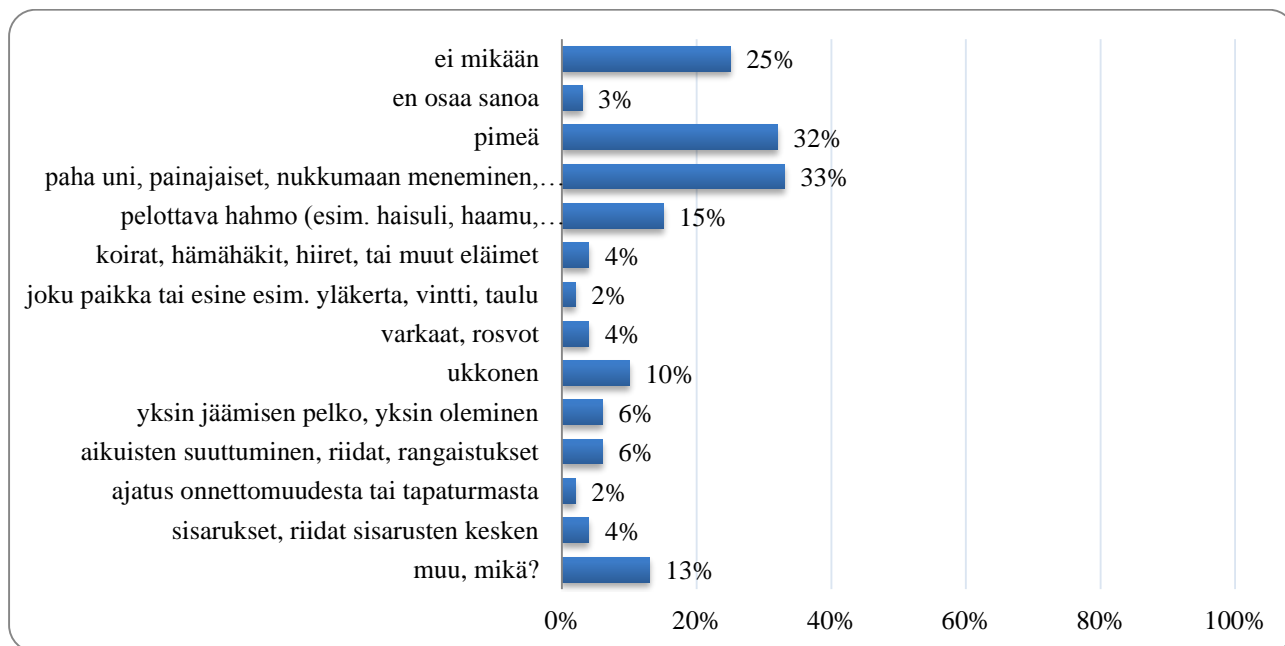
Lapsilta kysyttiin myös kotiin liittyvistä ikävistä asioista. Yleisimmät vastaukset koskivat riitoja ja tappeluita sisarusten välillä (27 %) sekä aikuisten kurinpittoa (24 %). Ikävinä asioina koettiin myös kavereiden puute, tylsyys, päiväkotiin lähteminen ja riitely yleensä.

Taulukko 17. Ikävät asiat kotona

Lapsilta kysyttiin myös, pelottaako jokin asia kotona. Vastaajista hieman yli puolet kertoi jonkin asian pelottavan. Eniten pelkoa herättivät pahat unet, nukkumaan meneminen ja pimeä. Lapsia pelottivat myös ukkonen sekä erilaiset hahmot kuten haamut ja Haisuli.

Taulukko 18. Pelottavat asiat kotona

4. YHTEENVETO

Selvityksen vahvuutena on se, että pienten lasten oma ääni pääsi sen kautta kuuluviin. Vanhempia ohjeistettiin antamaan lapsille tilaa kertoa avoimesti ajatuksistaan päivähoitoon ja kotiin liittyvissä teemoissa. Kun selvityksen kohderyhmänä ovat näin pienet lapset, ovat vanhemmat auttaneet lapsia vastaamaan kysymyksiin, esimerkiksi tarjoamalla lapsille vastausvaihtoehtoja, ainakin jossain määrin. Lapset ovat myös vanhemman kanssa keskustellessa saattaneet vastata joihinkin kysymyksiin vanhempaa ”miellyttävällä tavalla”, esimerkiksi päiväkodissa itkemisestä kysyttäessä.

Tiedotteet selvityksen toteuttamisesta jaettiin kohderyhmään kuuluneiden lasten perheille selvitykseen osallistuneiden kuntien päiväkodeissa. Tiedonkeruumenetelmä mahdollisti perheiden kattavan tavoittamisen, sillä kaikilla perheillä annettiin mahdollisuus osallistua selvitykseen. Selvityksestä tiedottaminen oli päiväkotien ammattilaisten vastuulla, joten on mahdollista että tieto siitä ei levinnyt kaikilla alueilla yhtä tehokkaasti.

Tämän selvityksen avulla saadaan arvokasta tietoa pienten lasten arkipäiväisistä kokemuksista heidän itsensä kertomana. Vastaukset antavat yhdenlaisen kuvan lasten hyvinvoinnista. Vaikka tieto lasten omista kokemuksista onkin arvokasta, tulee tietoa kerätä myös muilla menetelmillä, jotta lasten hyvinvointia ja kokemusmaailmaa voidaan ymmärtää kokonaisvaltaisesti.

Vastausten perusteella vuonna 2009 syntyneet lapset viihtyvät päivähoitossa yleisesti ottaen todella hyvin. Tulokset ovat pysyneet hyvin samanlaisina vuoden 2012 selvitykseen verrattuna. Päivähoitossa mieluisinta tekemistä lasten mielestä on leikkiminen. Myös kavereiden ja ystävien merkitys päivähoitossa on lapsille suuri. Aikuisten kanssa mukaviksi miellettyjä asioita koskevissa vastauk-

sissa korostuu ohjattu tekeminen. Ikäviksi koetut asiat päivähoidossa liittyvät useimmiten kiusaamiseen (tönnäminen, lyöminen, leikin ulkopuolelle jättäminen jne.). Pieni osa lapsista kokee, että aikuiset päiväkodissa eivät kuuntele kun lapsella on asiaa tai lohduta kun itkettää tai on paha mieli. Vuoden 2012 selvitykseen verrattuna aiempaa suurempi osa lapsista kokee, että päivähoitoryhmässä on liikaa meteliä.

Kotona lapsille mieluisinta tekemistä on leikkiminen ja yhdessäolo kavereiden ja erityisesti aikuisten kanssa. Lapset nauttivat varsin tavallisista asioista, mutta erityisen hyvälle mielelle lapsen saa rakkaus, hellyys ja hassuttelu. Kotona ruokailuun liittyvät niin hyvät ruoat kuin yhdessä perheen kanssa jutustelu. Lapselle on tärkeää, että perhe ylipäättään viettää kotona yhdessä aikaa. Lapsista riitely on ikävin asia kotona, samoin pelottavat asiat kuten pimeä ja haamut.

Lasten kertoman kautta välittyy myönteinen kuva lasten arjesta. Toisaalta me emme voi ohittaa niitä signaaleja, joita nyt lasten kertomana nousee. Kodin arjessa on hyvä huomioida se, että pienet lapset tarvitsevat riittävästi lepoa, rauhaa, liikuntaa ja ennen kaikkea unta. Perheen kanssa vietetty ohjelmoimaton ja suunnittelematon yhdessä puuhastelu on arvokas lapsen kehityksen ja perheen yhteisöllisyyden kannalta. Päivähoidossa on syytä olla sensitiivinen niiden lasten kohdalla, jotka ilmaisevat olevansa ilman yhtään ystävää, jäävänsä ilman lohdutusta tai riittävästi aikuisen huomiota.